

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Syntagmata Theologica Sive Principalis Theologiæ Tractatus

Lourenço, Agostinho

Leodii, 1694

Sectio III. Utrùm possit demonstrari, dari in Deo processionem divinas ad
intra ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80131](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80131)

SECTIO III.

Virum possit demonstrari, dari in
Deo Processiones Divinas
ad intra?

41. **D**ico 1. Positâ revelatione de Processionibus Divinis *ad intra*, quâ nihil aliud exprimat, non potest naturaliter demonstrari esse duas, nec plures, nec pauciores. Ita *Gabr. in 1. dist. 10. q. 9. a. 2. conclus. 2. P. Arriaga d. 44. sect. 1. subsect. 2. n. 9.* Advertens tamen ante probationem, quæstionem non procedere, si ex fide supponatur, processionem esse tantum duas activas, & duas passivas; siquidem tunc, cum fides doceat verum, doceatq; esse tantum duas, necessario inferitur, non posse esse plures, nec pauciores. Unde solum procedit quæstio, posita revelatione absolute, & indeterminatè, solumque exprimente, dari processionem divinas. Hoc posito.

42. Probatur, quia intellectus creatus tunc cognoscens dari in Deo *ad intra* aliquam processionem absolute, & indeterminatè, judicaret esse necessariam, & infinitam, utpotè divina, & adæquare Naturam, & Essentiam Divinam, à quâ judicaret procedere; cum non haberet principium, ex quo colligeret illam processionem realem esse per intellectum, & voluntatem, utpotè quas solum cognoscit esse potentias intentionaliter operantes, & tendentes in objectum; ergo judicaret processionem esse unam tantum, quia una tantum est Natura Divina.

43. Dices: In anima rationali datur duplex processio immanens per intellectum, & per voluntatem *ad intra*; ergo posito quod in divinis cognoscamus de fide, dari processionem immanentem *ad intra*, benè arguimus esse duas, alteram per intellectum, & alteram per voluntatem. Resp. negando consequentiam: Primò, quia hoc solum est mera conjectura, & non demonstratio, imò neque argumentum probabile; hoc enim non benè fit à creatis ad divinam; alioqui ex eo, quod intellectus, & voluntas creata habeant operationes realiter distinctas *ad intra*, ita argueremus esse in Deo, quod est falsum. Secundò, quia in creaturis possunt etiam concipi aliæ potentie operantes immanenter *ad intra*; ergo multò magis in Deo, qui longè excedit perfectiones creaturarum; ergo non ostenditur non esse in Deo alias processionem *ad intra* non provenientes ab intellectu, & voluntate, consequenterque non esse plures, quàm duas.

44. Dico 2. Positâ revelatione divinâ de processione *ad intra* procedente absolute, non à natura immediate, sed indeterminatè ab aliqua veluti potentia, nempe ab intellectu, aut voluntate, adhuc non potest naturaliter ostendi dari plures processionem, imò potius unam tantum. Probatur quia intellectus creatus naturali lumine judicaret intellectum, & voluntatem divinam esse unam, & indivisibilem entitatem à parte rei, sive in actu, sive in potentia sumantur, & processionem divinam ab illis procedentem fore perfectissimam, & adæquatam principio, à quo procedit; siquidem cum hoc sit necessarium, producit quantum potest; ergo judicaret in eo eventum unam indivisibilem processionem realem ab illis oriri, & non plures.

45. Dico 3. Positâ revelatione divinâ de processione *ad intra* per intellectum adæquatè, intellectus

creatus, etiam naturali lumine evidenter inferret dari alteram processionem per voluntatem. Ita *P. Granada. tr. 2. d. 6. n. 4.* Probatur, quia utraque facultas est productiva termini, utraque in Deo est infinita, & æquè perfecta; ergo si conceditur processio per intellectum completa, & adæquata, non est major ratio, cur etiam non concedatur altera completa, & adæquata per voluntatem.

46. Dices: Intellectus sibi relictus adhuc in eo eventum cognosceret intellectum, & voluntatem divinam solum virtute distingui, sicque esse unicam facultatem realem; ergo naturaliter cognosceret unam tantum processionem ab illis emanare. Respondeo negando consequentiam; nam intellectus creatus cognosceret illas duas facultates, licet virtute tantum distinctas, esse tamen subordinatas in operando, sicque cognosceret, Personam productam per voluntatem supponere Personam productam per intellectum, ex quo benè sequitur, Personas distingui inter se; ergo benè inferret processionem distingui etiam inter se, quidquid sit de principio.

47. Dico 4. Positâ revelatione, quod dentur in Deo plures processionem, non tamen quot sunt, non potest naturaliter ostendi, etiam probabiliter, esse tantum duas quasi specie distinctas. Probatur primò, quia licet cognoscamus esse processionem divinas *ad intra*, & per actiones immanentes; non tamen cognoscimus, neque possumus etiam probabiliter cognoscere fore impossibilem in Deo processionem immediatè à Naturâ Divinâ, vel etiam à quovis alio principio *ad intra* præter intellectum, & voluntatem; nam si in creatis non convincitur esse impossibiles alias potentias operantes *ad intra* præter intellectum & voluntatem, multò minùs convincitur in Deo, cum excedat creaturas; sed illæ processionem forent specie diversæ; siquidem procederent à diversis principiis, & tenderent ad diversos terminos; ergo &c.

48. Probatur secundò, quia Cognitio Dei, & creaturarum; Amor Dei, & creaturarum, sunt actus inter se specie diversi; sed cognitio, & amor, quia inter se differunt specie, producent duas Personas, cum tamen conveniant in ratione veluti generica actus vitalis, spiritualis, & immanentis; ergo etiam cognitio (idemque de amore), quæ terminatur ad Deum, & quæ terminatur ad creaturas, producent alias duas Personas; ergo hoc posito, benè intellectus creatus lumine naturali posset inferre possibiles esse plures processionem specie diversas; ac proinde non ita posse probari esse tantum duas. Neque dicas, cognitionem (idemque de amore), prout terminatur ad creaturas, non esse æquè necessariam, atque est, prout terminatur ad Deum: Non, inquam, hoc dicas, probabile enim est, Verbum Divinum procedere etiam necessariò ex cognitione, & Spiritum Sanctum ex amore possibilem.

49. Dico 5. Positâ revelatione, quod dentur plures processionem divinas, naturaliter potest ostendi non esse plures sub eadem specie, id est, solo numero distinctas. Ita communiter Doctores cum *D. Thom. 1. p. q. 41. a. 6. & quodlib. q. 2. a. 2.* Probatur primò, quia processio divina *ad intra* necessariò est infinita, sicque adæquata suo principio; sed si essent plures ejusdem speciei, nulla adæquaret virtutem sui principii, ut patet in creatis; ergo evidenter cognoscitur, implicare multiplici- tatem numericam in processionibus divinis.

50. Probatur secundò ex Scet. quia quod in divinis non potest ex se determinari ad certum numerum, non

non potest plurificari; siquidem in Deo quidquid potest esse, actu est, quia necessarium est; ergo si possunt esse infinitæ Personæ (ut possunt, si admittamus pluralitatem numericam; siquidem non apparet principium determinans ad hunc, aut illud numerum, cum necessarium essent,) de facto dabuntur infiniti Filii, & infiniti Spiritus Sancti; sed repugnat quod de facto admittantur infiniti Filii, aut Spiritus Sancti; ergo etiam quod admittantur plures sub eadem specie.

51. Probatur tertio, quia si forent possibiles plures Filii numero diversi, sicque plures processiones numero diversæ, aut omnes producerentur à Patre, & ab illo tantum distinguerentur realiter, non autem inter se; siquidem cum solo Patre, à quo procedunt, haberent oppositionem; in divinis autem solum datur realis distinctio, ubi datur oppositio, & hæc ubi datur productio: aut procederet unus ab alio, & tunc non distinguerentur à Patre, à quo non procederent; ergo jam non forent plures Personæ realiter distinctæ, quod etiam ratio naturalis assequitur.

SECTIO IV.

Qualisnam sit quidditas, sive ratio formalis processionum Divinarum ad intra?

52. UPPONENDUM est primò cum communi Theologorum, (quod infra contra Durandum probabimus,) principium formale, per quod producuntur Personæ divinæ, & à quo exeunt processiones divinæ activæ, non esse substantiam divinam, sed esse intellectum, & Voluntatem divinam, sicque processiones divinas necessarium debere esse actiones intellectus, & Voluntatis.

53. Supponendum secundò, controversiam nunc in præsentem esse; utrum hujusmodi processiones formaliter sint Intellectio, & Volitio: an verò aliquid procedens ab intellectu, & voluntate, quod tamen non sit formaliter Intellectio, & Volitio? Triplex est in hac re sententia: Prima tenet, solam intellectionem, & volitionem esse activas processiones formaliter. Ita P. Vasq. d. 112. cap. 3. P. Tannerus d. 4. q. 2. dub. 4. n. 3. & apud illum. Magist. in 1. dist. 26. Richard. in 1. dist. 27. art. 1. Hispal. dist. 3. art. 3. Capreol. dist. 9. q. 1. Caiet. hic q. 27. art. 5. P. Valent. hic q. 1. punct. 3. P. Molin. hic q. 27. art. 7. d. 8. memb. 4. ad 4. & alii. Secunda sententia asserit, Intellectionem, & volitionem simul cum Relationibus esse processiones activas ad intra, ita tamen, ut actus notionalis in recto sit Intellectio, aut volitio, connotans in obliquo relationem. Ita P. Arrub. 1. p. d. 97. cap. 3. n. 8. & d. 140. cap. 2. ubi dicit, actus notionales, non solum connotare, sed etiam includere in recto relationes, quatenus illæ possunt considerari in via, & in fieri, citatque pro hac sententia D. Thom. Magist. Scot. quodlib. 4. art. 3. Durand. in 1. dist. 26. q. 1. n. 18. Hispal. dist. 13. art. 1. Canav. Caiet. Bannez, P. Mol. P. Valent. & alios, tenent etiam hanc sententiam P. Granad. 1. p. tract. 2. d. 3. sect. 3. n. 12. P. Ruiz. d. 59. sect. 4. & 5. & alii apud citatos.

54. Tertia sententia, quam sequimur, affirmat, solam relationem Personæ producentis esse formaliter totam processionem activam, sive actionem totam, quæ producit. Ita P. Soar. lib. 6. de Trinit.

cap. 1. n. 5. dicens esse commune Theologorum, citatque pro ea D. Thom. 1. p. q. 4. ad 2. Magist. in 1. dist. 26. D. Bonav. dist. 26. Durand. q. 2. & dist. 13. q. 2. & ibid. Egid. Capreol. Gabr. Scot. dist. 28. q. 2. Argent. dist. 27. q. 1. Ferrar. 4. contr. gent. cap. 26. Caiet. Torrez, tenent etiam P. Valent. 1. p. hic q. 1. punct. 3. P. Zuniga d. 2. dub. P. Arriaga hic d. 46. sect. 2. n. 16. P. Rhodex. tom. 1. d. 6. q. 2. sect. 2. & 3. & alii.

Probatur primò, quia processio activa in Patre respectu Filii non est sola intellectio (idem est cum proportionem de volitione,) ut ait prima sententia: Non est intellectio simul cum relatione, aut illam connotans, ut tenet secunda sententia; ergo est sola relatio, sive Paternitas. Probatur antecedens quoad primam partem: Primò, quia quod est principium, & terminus processionis, non est processio activa; sed Intellectio est principium, & terminus processionis; siquidem est principium productivum Filii, & Filio communicatur; ergo Intellectio Patris non est ipsa processio. Secundò, quia processio activa Patris generantis non communicatur Filio producti; alioqui etiam Filios generaret; sed Intellectio communicatur termino producti; ergo Intellectio non est processio. Tertio, quia processio activa est aliquid ratione posterius, quam principium productivum; sed Intellectio non est aliquid posterius principio productivo; nam principium productivum formaliter, aut est ipsa Intellectio, & sic non est prior processione, cum hæc sit ipsa etiam Intellectio, ut dicunt: aut est Paternitas, & tunc si Intellectio sit formaliter processio, erit prior suo principio, cum sit prior Paternitate, quæ ab ipsa Intellectione tanquam à principio virtuali emanat; ergo &c.

Probatur antecedens quoad secundam partem: Primò, quia processio debet aliquo modo egredi à principio, à quo est; sed sola relatio egreditur ab Intellectione, & à volitione, quæ sunt principia producentia; ergo sola relatio est processio activa. Secundò, quia in creatis actio productiva verbi non est intellectio, neque actio productiva amoris est volitio; siquidem intellectio, si non adequatè, ut alibi diximus, saltem inadæquatè in ipso verbo consistit, cujus actio productiva propriè vocatur dictio, non intellectio; ergo etiam in divinis actio productiva Verbi non erit Intellectio, sed dictio, quæ formaliter est relatio.

Probatur secundò, quia sicut Persona producta, ut infra dicemus, constituitur, & distinguitur realiter per processionem passivam, ita etiam Persona producat constituitur, & distinguitur realiter per processionem activam; sed processio passiva sic constituens, & distinguens Personam productam est formaliter ipsa relatio Personæ productæ; ergo etiam processio activa sic constituens, & distinguens Personam producentem erit formaliter ipsa relatio Personæ producentis.

Probatur tertio, quia actio semper est magis determinativa, quam principium; ergo cum Intellectio sit quid commune omnibus Personis, quæ non operantur, Paternitas verò sit propria solius Personæ producentis, melius dicitur, Paternitatem esse actionem determinantem intellectionem, & hanc esse principium proximum Filii, quam si ipsa intellectio dicatur activa productiva. Ita P. Arriaga cit. num. 19. Confirmatur primò, quia Intellectio est principium virtuale Paternitatis; ergo non potest esse actio, per quam ipsa Paternitas producat Filium; alioqui actio esset principium suæ causæ, ut supra diximus n. 55. Secundò, quia